

Oponentský posudek na diplomovou práci Marie Minaříkové *Současná literatura ve výuce ruského jazyka – Dmitrij Gluchovskij (2022)*

Mgr. Jakub Kapičiak, Ph.D.

Práce diplomantky Marie Minaříkové se zabývá rolí a využitím textu ze současné ruské literatury na hodinách ruštiny na gymnáziích a středních školách. Kromě praktického návrhu, jak se dá s takovými texty na hodinách pracovat, se zabývá i tím, s jakými ruskými autory či autorkami se žáci a studenti seznamují během svého studia. Za tímto účelem se blíže dívá na současné RVP a ŠVP čtyř gymnázií z Královohradeckého kraje a také na dvě učebnice ruštiny (*Raduga po-novomu* a *Klass!*). Zjišťuje, že „se učitelé v hodinách ruského jazyka věnují především klasické ruské literatuře a vybraným autorům“ (s. 36). Svůj zájem o roli literatury ve výuce cizího jazyka se zároveň autorka usiluje zasadit do kontextu rozvoje čtenářské gramotnosti a čtenářství.

Při výběru Gluchovského autorka vychází z relevantních předpokladů o přínosu literárních textů pro rozvoj čtenářské gramotnosti, ale opírá se také o relevantní analýzy, které poukazují na to, že vhodné texty by měly korespondovat se zájmy mladé generace a také způsoby jejich komunikace. V tomto ohledu je volba Gluchovského vhodná, a to i s ohledem na to, že jeho populární série dystopických románů *Metro*, se stala podkladem pro počítačovou hru. Diplomantka ovšem mohla tyto aspekty explicitněji formulovat a více zdůraznit, aby vynikla logika jejího postupu. V současné podobě působí jednotlivé kapitoly trochu izolovaně, navzdory tomu, že jejich následnost je zcela logická.

Zároveň vyvstává otázka, zda podobná kritéria nespĺňujú i jiné texty a možná i texty starší (zájmy a komunikační zvyklosti studentů). V praktické části své práce diplomantka uvádí, že pro některé studenty či studentky byly použité texty Gluchovského příliš složité, proto je namísto otázky, zda by neměla být při výběru vhodné texty kromě tématu či žánru bráno v úvahu také jazyková náročnost textu. Je případně možné najít u Gluchovského vhodnější text? (otázka k obhajobě)

Autorka si klade otázku o absenci současné ruské literatury ve výuce. Zaujímaloby mně, jak se dívá na možnost spíše než o ruské literatuře přemýšlet o ruskojazyčné literatuře (otázka k obhajobě). Otázka vychází z autorčina předpokladu, že skrze literaturu je možná také reflexe průřezových témat, jako multikulturní výchova, osobní a sociální výchova nebo výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Co lze vnímat jako aktuální témata také s ohledem na začleňování do českého školství studujících s původem v cizině.

V praktické části své diplomové práce autorka ukazuje možné způsoby využití Gluchovského textů ze série *Metro*. Součástí je i popis práce studentů s navrženými materiály. Každý z úkolů se autorka pokouší zdůvodnit. Argumentace mohla být explicitněji formulována s ohledem na teoretickou část, kde je hodně prostoru věnováno čtenářské gramotnosti.

Rozpaky může vzbuzovat úkol s cenzurou. Chápu, že je cílem úkolu zjednodušení textu. Není ovšem použití pojmu cenzura v tomto případě zavádějící? Když má být cílem úkolu seznámit studující s fenoménem soudobé státní cenzury v Rusku, nebylo by to vhodnější udělat jiným způsobem? (otázka k obhajobě) A to i s ohledem k tomu, že dnešní systém cenzury není ani zdaleka podobný praxi „začernování“ částí textu. Poslední výhradu (nebo dotaz) bych rád směřoval k úkolu s portrétem hlavního hrdiny románu. Účelem tohoto úkolu má být rozvoj písemných kompetencí. Zajímalo by mě, jaká je zde role kreslení a obzvlášť v případě středoškoláků.

Diplomovou práci Marie Minaříkové hodnotím kladně. Autorka prokázala, že je schopná kritické reflexe kurikulárních dokumentů, existujících učebních materiálů a je motivovaná hledat nová řešení. Je také schopna analytického přístupu k primární literatuře a samostatného myšlení založeného na práci se sekundární literaturou. Nedostatky diplomové práce vidím zejména v ne příliš explicitním propojení jednotlivých částí. V tomto ohledu mohla být práce o trochu sebereflexivnější, aby bylo jasnější, proč a jak na sebe jednotlivé části (zejména teoretické kapitoly) navazují. Jako další nedostatek lze vnímat zřejmě omezenou znalost současné ruské literatury, co naznačuje velice obecná a stručná kapitola 6 a do jisté míry také úkol s cenzurou. Přínosnou je, naopak, autorčina reflexe současných učebnic ruštiny s ohledem na prostor a podoby, jaký v nich je věnován ruské literatuře.

Práci doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením „C“.

V Hradci Králové, dne 10. 8. 2022

Mgr. Jakub Kapičiak, Ph.D.